

Asia: VN/20973/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta vanhuspalvelulain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Lausuntopyyntö

1. Pidätekö luonnoksessa esitettyä siirtymäkauden muutosta kannatettavana riittävän henkilöstön turvaamiseksi tämänhetkisessä henkilöstötilanteessa?

Ei

Jos kyllä, voitte esittää muut asiaan liittyvät näkökohtanne riittävän henkilöstön turvaamiseksi.

Jos ei, voitte esittää vaihtoehtoisia ratkaisumalleja ja muut asiaan liittyvät näkökohtanne riittävän henkilöstön turvaamiseksi.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto toteaa, että 0,7 mitoituksen voimaantulon ajankohdan siirtäminen ei ratkaise henkilöstön saatavuuteen liittyviä ongelmia. Henkilöstön riittävyyden varmistaminen edellyttää, että myös muita vanhustenhuollon henkilöstötilanteen turvaamista edistäviä toimenpiteitä, kuten henkilöstön veto- ja pitovoiman sekä johtamisen tukemiseen liittyviä toimenpiteitä, tehdään aktiivisesti. Lisäksi aluehallintovirasto korostaa, että monipuolisen henkilöstörakenteen ja siten myös sosiaalihuollon ammattihenkilöiden osaamisen hyödyntämistä vanhustenhuollon toimintayksiköissä tulee edistää.

2. Pidätekö luonnoksessa esitettyä siirtymäkautta riittävän pitkänä henkilöstön saatavuuden turvaamiseksi?

-

Jos vastaatte ei, voitte esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja siirtymäajan pituudeksi riittävän henkilöstön turvaamiseksi

Aluehallintovirasto katsoo, että 0,7 mitoituksen voimaantuloa ei tule siirtää, ja on esittänyt asiaan liittyvät näkemyksensä tässä lausunnossa.

3. Mitä vaikutuksia näette luonnoksessa esitetyn siirtymäajan aiheuttavan henkilöstömitoitukselle toimintayksiköissä?

Mitoitus laskee

Voitte esittää muut asiaan liittyvät näkökohtanne siirtymäajan vaikutuksista henkilöstömitoitukseen.

Aluehallintovirasto korostaa vanhuspalvelulain 0,7 mitoituksen tavoitteita, jotka ovat todettu myös hallituksen esitysluonnoksessa. Luonnoksessa todetaan muun muassa, että 0,7 mitoituksella on tavoiteltu asiakkaiden perustuslaillisten oikeuksien toteutumista. Lisäksi luonnoksessa on todettu, että mitoituksen jääminen 0,65:een vaikuttaisi eniten mahdollisuuksiin tarjota asiakkaiden toimintakykyä ylläpitävää ja sosiaalista kanssakäymistä edistävää toimintaa.

Aluehallintovirasto viittaa hallituksen esitysluonnokseen ja toteaa, että 0,7 mitoituksen voimaan tulon siirtäminen vaarantaa asiakkaiden oikeuden toimintakykyä ylläpitävään ja sosiaalista kanssakäymistä edistävään toimintaan sekä yksilölliseen hoitoon ja huolenpitoon. Vanhusten ympärivuorokautisen palveluasumisen asiakkaat tarvitsevat lähtökohtaisesti runsaasti tai erittäin runsaasti apua ja ohjausta päivittäisissä toiminnoissaan. Aluehallintovirasto toteaa, että vanhuksilla, kuten muillakin haavoittuvassa asemassa olevilla henkilöillä ja asiakasryhmillä, on myös oikeus sisällöllisesti mielekkääseen elämään, jossa vanhus voi palvelutarpeestaan riippumatta toteuttaa itsemääräämisoikeuttaan. Aluehallintovirasto korostaa, että edellä mainittujen oikeuksien turvaaminen edellyttää riittävää henkilöstöä, johon 0,7 mitoitus vastaa nykyistä paremmin.

Aluehallintovirasto viittaa edelleen hallituksen esitysluonnokseen, jossa todetaan, että RAI-arviointi mahdollistaa kaikissa iäkkäiden palveluissa palvelujen kohdentamisen paremmin asiakkaiden tarpeiden mukaan. Valvontahavaintojensa perusteella aluehallintovirasto toteaa, että RAI-arviointivälineistön käytössä on haasteita, jotka liittyvät sekä RAI-osaamisen puutteisiin että henkilökunnan aikaresurssien riittävyyteen RAI-arviointien tekemisessä. RAI-arviointivälineistön käyttäminen asiakkaiden palvelun suunnittelun ja toteutumisen arvioinnin työkaluna ei toteudu tarkoituksenmukaisesti osassa toimintayksiköitä, mikä osaltaan hankaloittaa palvelujen kohdentamista ja henkilöstön riittävyyden luotettavaa arviointia. Aluehallintoviraston näkemyksen mukaan 0,7 mitoitus edistäisi myös RAI-arviointivälineistön asianmukaista käyttöä.

Edellä mainitun lisäksi aluehallintovirasto haluaa tuoda esiin, että kolmen viikon jakson keskiarvon perusteella toteutettava seuranta on ongelmallinen asiakkaiden palvelujen laadun varmistamisen näkökulmasta. Valvontahavaintojen perusteella kolmen viikon keskiarvomitoitus voi hyvinkin yltyä laissa edellytettyyn vähimmäismitoitukseen, mutta vaihtelee kuitenkin merkittävästi eri vuorokausina. Vanhuspalvelulain edellyttämä vähimmäismitoitus on voinut alittua jopa puolet ajasta kolmen viikon tarkastelujaksolla. Aluehallintovirasto viittaa aiempaan toteamukseensa asiakkaiden päivittäisestä palvelutarpeesta ja katsoo, ettei asiakkaiden päivittäiseen palvelutarpeeseen voida laadukkaasti vastata, jos henkilöstömitoitus on vain osan ajasta riittävä ja lain mukainen.

Aluehallintovirasto toteaa näkemyksensä, että mitoitusseurantaa on tarkennettava siten, että lakisääteisen vähimmäismitoituksen on täytyttävä kaikkina vuorokausina, ei pelkästään kolmen

viikon seurantajakson keskiarvona. Vakaampi mitoitus seurantajaksolla edistäisi palvelujen toteutumista mahdollisimman tasalaatuisesti kaikkina aikoina.

Vainio Päivi

Etelä-Suomen aluehallintovirasto - Esittelijä sosiaali- ja terveydenhuollon valvontayksikön päällikkö Niina Väkeväinen ja ratkaisija peruspalvelut, oikeusturva ja luvat - vastuualueen johtaja Kristiina Poikajärvi